

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 5

Management According To The Principles Of Good Governance By
Educational Institution Administrators In Thepharak Educational Quality
And Standards Development Center Under The Jurisdiction Of The
Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 5

เกรียงไกร คงธนกิตติ, วิรลพัชร วงศ์วัฒนเกษม
วิทยาลัยนครราชสีมา

Kriangkrai Khongthanakitti, Wiralphat Wongwatkasem
Nakhon Ratchasima College
E-mail : bj.korat3019@gmail.com, wiralphat@nmc.ac.th

(Received : 6 March 2024 ; Edit : 19 March 2024; accepted : : 20 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน จากตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เครือชี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้จำนวน 132 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการกระจายอำนาจ และด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล

ABSTRACT

The purposes of this research are to 1) study the administrative level according to the principles of good governance of educational institution administrators in Thepharak Educational Quality and Standards Development Center; Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 5 2) To compare management according to the principles of good governance of educational institution administrators in Thepharak Educational Quality and Standards Development Center. Classified by education level and work experience From the sample group determination table Krejcie & Morgan (Krejcie & Morgan) got 132 people By stratified random sampling, the tool used in the research was a 5 level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.67-1.00 and a confidence value for the entire questionnaire equal to 0.89 Statistics used Data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation. T-test (t-test)

The research results found that

1. Management according to good governance principles of educational institution administrators in Thepharak Educational Quality and Standards Development Center Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 5, the overall level is at a high level. Arranged in order as follows: Main aspects of efficiency Main aspects of effectiveness Principles of response Principles of transparency Principles of participation Principle of equality Main aspects of responsibility Rule of law Principles of decentralization and moral and ethical principles

2. Educational institution administrators and teachers with different working experiences have opinions on the administration of educational institutions using the principles of good governance. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 5, overall they are not different.

Keywords: management, principles of good governance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมระบบและกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และเหมาะสมกับที่เป็นบุคลากรทางวิชาชีพชั้นสูง โดยได้มีการกำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด มาตรา 54 ให้มีหน่วยงานกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา โดยให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาในระดับสถานศึกษาของรัฐและระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นข้าราชการในสังกัดหน่วยงานกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคล สู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมาย มาตรา 56 การผลิตและพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนามาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และพนักงานของรัฐในสถานศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2559 : 15)

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 3) และ พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 4) มาตรา 27 ให้ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาและมีอำนาจและหน้าที่ ควบคุม ดูแลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้อง กับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษาของประถมศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษากำหนด พิจารณาเสนอความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของ ข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นหรือตามที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาหรือ คณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ ควบคุม กำกับ ดูแลการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาของตนเป็นไปด้วยความ เรียบร้อย บรรลุจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติงานใกล้ชิดกับครูผู้สอน และนักเรียนมากที่สุด งานบริหารมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิต ของการจัดการศึกษา(สงัด อุทรานันท์, 2559 : 34)

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในช่วงศตวรรษที่ 21 อันเป็นผลมาจากอิทธิพลของ โลกาภิวัตน์และ เทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงกระแสความเป็นประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบกับปัญหาความ ล้มเหลวของภาครัฐและความไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของระบบราชการในการเนนงานเพื่อตอบสนองความ ต้องการของประชาชน ทำให้เกิดกระแสแนวความคิดใหม่ในการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่มุ่งเน้นในการปรับลด บทบาท และขนาดของภาครัฐและปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการทำงานใหม่ โดยเฉพาะการใช้กลไกตลาดและกลไกที่ไม่ใช่ ภาครัฐเข้ามาเป็นทางเลือกในการกำหนดนโยบายสาธารณะและนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ หรือเปิดโอกาสให้ภาค ส่วนหรือฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม เช่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2562 : 3) ผลจากเศรษฐกิจในประเทศไทยทำให้ทุกฝ่ายในสังคมหันมา ให้ความสนใจเรื่องธรรมาภิบาลมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องอันเกิดมาจากการเกิดระบบการบริหารงานที่มี ประสิทธิภาพ ไม่มีการควบคุมและตรวจสอบถ่วงดุลอย่างเป็นระบบ ขาดการปลูกจิตสำนึกจริยธรรม ทำให้เกิดรู้ชั่วไหล การกระทำผิด ฉ้อฉลและทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะในส่วนของภาครัฐนั้น พบว่ายังมีความซ้ำซ้อนสิ้นเปลือง และปัญหาที่สั่งสมมาเป็นเวลายาวนาน จำเป็นต้องมีการรื้อปรับระบบราชการให้มีความทันสมัย และสามารถรองรับต่อ การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2562 : 9)

จากความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภายใต้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2562 : 21 – 22)ประกอบด้วย 10 ด้านดังนี้ 1) ด้านหลักประสิทธิภาพ 2) ด้านหลักประสิทธิผล 3) ด้านหลักการตอบสนอง 4) ด้านหลัก ภาระรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 9)ด้าน หลักการกระจายอำนาจ 10) ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นข้อมูล สารสนเทศให้กับผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

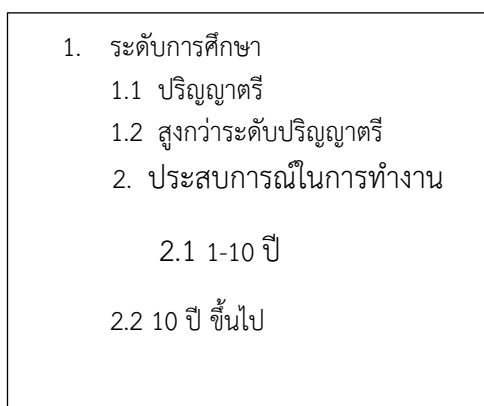
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ ซึ่งกำหนดหลักธรรมาภิบาลไว้ 10 หลัก คือ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรมหลัก ความเสมอภาคหลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจและหลักคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2562 : 21-22)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

- 1) ด้านหลักประสิทธิภาพ
- 2) ด้านหลักประสิทธิผล
- 3) ด้านหลักการตอบสนอง
- 4) ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ
- 5) ด้านหลักความโปร่งใส
- 6) ด้านหลักนิติธรรม
- 7) ด้านหลักความเสมอภาค
- 8) ด้านหลักการมีส่วนร่วม
- 9) ด้านหลักการกระจายอำนาจ
- 10) ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน

2. บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 15 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 206 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน และครูผู้สอน จำนวน 191 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน และครูผู้สอน จำนวน 122 คน ในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จากตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้จำนวน 132 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ปริญญาตรี	จำนวน 68 คน
2) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน 64 คน
รวม	จำนวน 132 คน

2.2 ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) 1-10 ปี
- 2) 10 ปี ขึ้นไป

ตัวแปร

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2562 : 21 – 22) ประกอบด้วย 10 ด้าน คือ

- 1) ด้านหลักประสิทธิภาพ
- 2) ด้านหลักประสิทธิผล
- 3) ด้านหลักการตอบสนอง
- 4) ด้านหลักการรับผิดชอบ
- 5) หลักความโปร่งใส
- 6) หลักนิติธรรม
- 7) หลักความเสมอภาค
- 8) ด้านหลักการมีส่วนร่วม
- 9) ด้านหลักการกระจายอำนาจ
- 10) ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามมาจากตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้จำนวนแบบสอบถาม 35 ข้อ
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
7. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในโรงเรียนสังกัดศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5
8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 35 ข้อ แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 132 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยการหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ทั้งโดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยใช้ค่า t - test (Independent samples)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาดรี			สูงกว่าปริญญาดรี			t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย		
1. ด้านหลักประสิทธิภาพ	4.27	0.35	มาก	4.14	0.39	มาก	1.86	0.17
2. ด้านหลักประสิทธิผล	4.14	0.38	มาก	4.15	0.31	มาก	3.03	0.08
3. ด้านหลักการตอบสนอง	4.16	0.44	มาก	4.10	0.48	มาก	0.35	0.56
4. ด้านหลักการรับผิดชอบ	4.08	0.29	มาก	4.05	0.34	มาก	1.74	0.19
5. ด้านหลักความโปร่งใส	4.11	0.33	มาก	4.11	0.37	มาก	2.27	0.13
6. ด้านหลักนิติธรรม	4.06	0.36	มาก	4.05	0.44	มาก	5.95*	0.02
7. ด้านหลักความเสมอภาค	4.09	0.40	มาก	4.10	0.44	มาก	2.23	0.14
8. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.14	0.27	มาก	4.09	0.29	มาก	1.30	0.25
9. ด้านหลักการกระจายอำนาจ	4.00	0.45	มาก	3.98	0.47	มาก	0.05	0.82
10. ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม	3.78	0.39	มาก	3.79	0.35	มาก	1.10	0.30
รวมเฉลี่ย	4.08	0.37	มาก	4.06	0.39	มาก	1.99	0.27

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 แสดงว่าการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักประสิทธิภาพรองลงมาคือ ด้านหลักประสิทธิผล ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.35) ด้านหลักการตอบสนอง ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.44) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.27) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.33) ด้านหลักความเสมอภาค ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.40) ด้านหลักการรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.29) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.36) ด้านหลักการกระจายอำนาจ ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.45) และด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	1-10 ปี			11 ปี ขึ้นไป			t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย		
1. ด้านหลักประสิทธิภาพ	4.22	0.37	มาก	4.17	0.38	มาก	0.26	0.61
2. ด้านหลักประสิทธิผล	4.12	0.37	มาก	4.20	0.31	มาก	2.70	0.10
3. ด้านหลักการตอบสนอง	4.15	0.45	มาก	4.09	0.49	มาก	0.36	0.55
4. ด้านหลักการรับผิดชอบ	4.07	0.32	มาก	4.04	0.30	มาก	1.50	0.22
5. ด้านหลักความโปร่งใส	4.07	0.34	มาก	4.18	0.35	มาก	0.98	0.32
6. ด้านหลักนิติธรรม	4.04	0.37	มาก	4.08	0.45	มาก	8.17*	0.01
7. ด้านหลักความเสมอภาค	4.09	0.40	มาก	4.11	0.47	มาก	3.71	0.06
8. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.10	0.29	มาก	4.13	0.27	มาก	0.48	0.49
9. ด้านหลักการกระจายอำนาจ	4.03	0.46	มาก	3.93	0.45	มาก	0.02	0.88
10. ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม	3.76	0.36	มาก	3.83	0.38	มาก	0.03	0.86
รวมเฉลี่ย	4.07	0.37	มาก	4.08	0.38	มาก	1.82	0.41

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักประสิทธิผลด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการรับผิดชอบต่อสังคม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการกระจายอำนาจ และด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม สรุปได้ดังนี้

ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านหลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนก่อนการดำเนินงาน และวิธีการดำเนินงานให้มีความสะดวกและรวดเร็ว ตัดขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่จำเป็น และร่วมกันแก้ไขปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้น เมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้วผู้บริหารและครูครูร่วมกันพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการว่ามีประโยชน์และคุ้มค่าต่อการดำเนินการหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรมงคล สูงเนิน (2561) แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

ด้านที่มีการปฏิบัติรองลงมาคือ ด้านหลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และทำความเข้าใจถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ชัดเจน โดยมีการจัดช่องทางการรับฟังความคิดเห็นและข้อร้องเรียนต่าง ๆ เพื่อนำไปวิเคราะห์จัดทำแผนกลยุทธ์ใหม่และปรับปรุงกระบวนการทำงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลรัตน์ ฝ่ายดี (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางในอำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรสร้างความเชื่อมั่นไว้ใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรกำหนดนโยบายในการบริหารงานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษา และเข้าใจความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีความเป็นกัลยาณมิตรที่ดี มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อร่วมงาน มีการสื่อสารกันอย่างเป็นมิตร ตลอดจนนำหลักจริยธรรมมาเป็นหลักในการบริหาร เช่น สังคหวัตถุธรรม พรหมวิหารธรรม สปัจริยธรรม เป็นต้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข เกิดความร่วมมือในการทำงานส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย นิลประดับ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารควรบริหารงานบุคลากรด้วยความจริงใจ มีความอดทน ให้การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึง

2.การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการการทำงาน สรุปได้ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 นั้น มีแนวทางการบริหารที่ยึดการทำงานแบบประชาธิปไตย บริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาได้ตามความเหมาะสมของบริบทสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเทพารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านหลักนิติธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มองเห็นความแตกต่างในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อาจจะมีเทคนิคหรือวิธีการที่แตกต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
- 1.2 ควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างให้กับครูและบุคลากร จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ครู และบุคลากรในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.2 ควรมีการศึกษาลักษณะที่เกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.3 ควรศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทราบถึงปัญหาทัศนคติของ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาและหาแนวทางแก้ไขในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ฉัตรมงคล สูงเนิน.(2561). **แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ. (2559). **การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นรมน ชันดี. (2561). **การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญเกิดพร ภิญโญยิ่ง. (2561). **แนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของภาคเอกชนอำเภอเมืองบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พงษ์พิพัฒน์ นารินรักษ์ (2563). **ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระปลัดไพโรวัลย์ ชาคโร. (2558). **การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม**. กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาลำพึง อีรปญโญ (เพ็ญญ). (2554). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย."พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546." ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 120,ตอนที่ 100 ก (9 ตุลาคม 2546): 2. "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542." ราชกิจจานุเบกษา เล่ม116, ตอนที่ 63 ง (10 สิงหาคม 2542): 26-27.
- รุจิรา แจ่มแสงทอง. (2559). **การใช้หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วัฒนกรณ์ จิวาลักษณ์. (2558). **การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สหัตพงศ์ พิทอนวร.(2563). **การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562). **คู่มือการประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐ ในการเป็นระบบราชการ 4.0.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.(2562). **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

อังคณา พิมพ์ดี. (2559). การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

Hodes, R. (1996). Governance and development. Washington, DC: World Bank.Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2008). Education administration: Theory, research, and practice (8th ed.). Singapore: McGraw-Hill.

Kimmet, P. (2005). The politics of good governance in the Asean 4. Brisbane,Australia: Griffith University.

Mott, P. E. (1972). The characteristics of effective organizations. New York:Harper & Row.